Kesit Akademi Dergisi
The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225
Yıl: 3, Sayı: 10, Aralık 2017, s. 513-544

Tuğba GAYRET
Ankara Üniversitesi Sanat Tarihi (Dr. Adayı), tubicim@gmail.com

İSRAİL PROPAGANDA AFİŞİ ÇALIŞMALARI ÜZERİNDEN BİR GRAFİK SANATÇISI İNCELEMESİ; DAVİD TARTAKOVER[1]

Özet

İsrail için afiş sanatının gelişiminden önce kendi sanatsal üslubunu yaratmak büyük önem taşımaktaydı. İsrail yetkilileri 1901 yılında yapılan Beşinci Siyonist Kongre ile bu çabanın yol haritasını çizmiştir. Öznel üslupların öne çıktığı İsrail grafik sanatında kuşkusuz en farklı protest yaklaşımlardan biri sanatçı David Tartakover'a aittir. Merkezinde belgesel niteliğinde İsrail askeri fotoğrafları, savaşın bıraktığı izler, terörizm ve olayların insani boyutu bulunan bir tasarım stili olan sanatçı, çoğu zaman fotoğrafları kendi el çizimi grafikler ile birleştirerek bölgesel manada ülkesine dair gerçekleri izleyiciler önüne sermeye çalışır. Akademisyen, araştırmacı, aktif olarak politikanın içinde yer alan ve almaya devam eden bir grafik tasarım sanatçısı olan David Tartakover 1944 yılında halen yaşamakta ve çalışmakta olduğu İsrail'in Tel Aviv kentinde doğmuştur. 1975'ten bu yana ise, özellikle görsel iletişim, kültür ve politika üzerine yoğunlaştığı Tel Aviv'de bulunan kendi tasarım stüdyosunu işletmektedir.

Anahtar Kelimeler: İsrail, Propaganda, Afiş, David Tartakover, Grafik Tasarım

[1] Çalışmaya olan değerli katkılarından dolayı Sayın Prof. Dr. Kıymet GİRAY'a teşekkürlerimle…

AN EVALUATION OF PROPAGANDA POSTERS OF ISRAELI GRAPHIC DESIGNER; DAVID TARTAKOVER

Abstract

Before the progress of poster art in Israel, it is more important that creating an unique artistic manner for itself. Israel authorities gathered together in 5th Zionist Congress in 1901 for creating their on paths about Israel art. While private style come forward in Israel graphic art, definitely David Tartakover's protest aim is the most significant one. In the center of his style, there are Israel military photos, the scars of war, terorism and situations' humanistic point of view and most of the time by combining photos to his hand drawings, try to serve his countries' local realities to spectators. David Tartakover who is an academician, researcher, active role in policy, still graphic designer artist, born in Tel Aviv and still living and working in that city. Since 1975, especially working for visual communication, culture and politics in his own design studio in Tel Aviv.

Keywords: Israel, Propaganda, Poster, David Tartakover, Graphic Design

1. Giriş

1970'lerin sonlarına doğru İsrail, kriz psikolojisi ile tanımlanırken, ani politik ve sosyal değişimlerin hemen başlamakta olduğunun farkına varmıştır. Bu sosyal değişimler, post-siyonist ve post-sömürgeci yeni düşüncelerin yükselmesine olanak tanımıştır. İsrail'in bütünsel manada çözülmesi, halk ve kişiler arasındaki engellerin değişimine ve İsrail adına politik bir kimliğin varolmasına kadar gitmiştir. Tüm bu değişimler kuşkusuz ki sanat alanında yankı bulmuş, İsrailli sanatçılar yeni tema ve ifade yolları aramaya başlamıştır. Cinsel özgürlük, medyanın gücünden haberdar olmaya başlamış geniş kitleler, sığınmacıların artması, göç ve uluslararası ilişkiler, Yahudi soykırımına dair destansı anlatımların artarak bu bilince dayalı kuşakların yetişmesi, etnik ve milliyetçi yaklaşımların yetişen ikinci kuşak sanatçıları etkisine alması ile İsrail sanat yeni bir dönem içerisine girmiştir. Politik sanat adına ise gözönünde olan afiş sanatçıları yani grafik tasarımcılardır. İsrail-Filistin anlaşmazlığı, Gazze gibi pek çok kritik olayda David Tartakover gibi sanatçıların bağımsız yaklaşımları İsrail sanatı adına özgünlüğünü korumaktadır.

Akademisyen, araştırmacı, aktif olarak politikanın içinde yer alan ve almaya devam eden bir grafik tasarım sanatçısı olan David Tartakover **(טרטקובר דוד)**, 1944 yılında halen yaşamakta ve çalışmakta olduğu İsrail'in Tel Aviv kentinde doğmuştur. Eğitimini Jarusalem'de bulunan Bezalel Sanat ve Tasarım Akademisinde almasının ardından

Londra Matbaacılık Koleji'nde eğitimine devam etmiştir. 1976'dan bu yana, kendisinin de mezun olduğu güzel sanatlar akademisi olan Bezalel Sanat ve Tasarım Akademisi'nde eğitmen olarak çalışmaktadır. 1975'ten bu yana ise, özellikle görsel iletişim, kültür ve politika üzerine yoğunlaştığı Tel Aviv'de bulunan kendi tasarım stüdyosunu işletmektedir[2]. İsrail tasarım tarihine dair yaptığı koleksiyon ve araştırmalarla İsrail'de oldukça tanınan bir sanatçı olmuştur. 1996 yılında, İsrail'in kısaca 50'lerdeki tarihi ile ilgili çeşitli sözlükler ve lügat çalışmalarında bulunarak bunları yayınlatmıştır. Tel Aviv Sanat Müzesi ve The Eretz İsrail Müzesi gibi çeşitli müzelerde pek çok sanat aktivitesine başkanlık etmiş ve kişisel sergiler açmıştır. Asıl ününü İsrail politikalarını yeren provakatif politik posterleri ile kazanan David Tartakover'ın halen pek çok işi uluslararası müzelerin özel koleksiyonlarında sergilenmektedir. Fransa, Japonya, Çin, Almanya, Polonya ve Rusya gibi pek çok ülkede kişisel sergiler açmış sanatını geniş kitlelerle paylaşma olanağını bulmuştur. Kendisi halen uluslararası Grafik Tasarım Örgütü (AGI) ve Israil Grafik Tasarımcılar Derneği'nin (GDAI) üyesidir.

Sanatçının aldığı çeşitli ödüller şöyledir; Altın Madalya, 8inci Poster Bienali(1989), Lahti, Finlandiya; Fotoğraf Salonunda ikincilik ödülü (1990), Kalish, Polonya Onur Ödülü, Helsinki Uluslararası Poster Bienali (1997); Bronz Madalya, 17inci Uluslararası Poster Bienali (2000), Varşova; ikincilik ödülü, 13üncü Uluslar Arası Poster Bienali(2001), Lahti, Finlandiya. (2002) yılında alanında İsrail'in en prestijli ödüllerinden birinin sahibi olmuştur. Sanatçının açtığı bazı kişisel sergiler şöyledir; Tokyo Designers Space Open Gallery (1982); "Produce of Israel" (1984), Israel Museum, Jerusalem; "Produce of Israel" (1985), Tel Aviv Museum of Art; "Proclamation of the Independence" (1988), Israel Museum, Jerusalem; Espace Floréal, Paris, France (1994); Festival d'affiches, Chaumont, France (1995); Plakatmuseum an Niederrheim, Germany (1997); Passage de Retz, Paris, France (1998); DDD Gallery, Osaka, Japan (1998); Arc en Rêve, Centre d'architecture, Bordeaux, France (1998). İsrail sanatını etkileyen sanatsal akımların izi sürülerek, sanatçının etkileşimde bulunduğu isimler saptanmış ve bu isimler ile ürettiği tasarımlar karşılaştırılmıştır. David Tartakover'ın ürettiği işler farklı gelişim dönemleri içerisinden bir seçki oluşturularak değerlendirmeye tabi tutulmuş, kendisine dair afiş çalışmaları üzerinden üslupsal bir inceleme yapılmaya çalışılmıştır[3].

2. Postmodernist düşünce ve İsrail Grafik Sanatına olan Etkileri

[2] Tartakover'ın evi ve stüdyosu Tel Aviv'in Neveh Tzedek bölümündedir. Bu bölüm 1880'lerde Jaffa şehrinin dışındaki ilk Yahudi yerleşim yerindendir. Bkz. David B. Green. ***The Jerusalem Report***. Jerusalem:Sep 19, 1996. p. 56

[3] Bkz. http://www.tartakover.co.il

Siyasi anlamda özgürlüğün kazanılması ve milli bir sanatın meydana getirilmesi İsrail adına bazı kaynaklardan etkilenme gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Milli resim ve grafik sanatının gerçekleşmesi çok daha karmaşık bir sürece dayandırılmaktadır. Kendi özüne dönük bir sanat eseri bağlamını oluşturmak Dünya sanatının etkilerinden tamamen izole olarak mümkün olamamıştır (Strauss, 1969).

Bu bilgi ışığında Filistin topraklarına baktığımızda Filistin sanatı adına bir oluşuma rastlanamaması ve kültürel açıdan bir varoluş saptanamaması sebebiyle hâkim olan dünya sanatı akımlarının yolunu izleyen Yahudi sanatçıların birçoğu Paris'te yaşamayı tercih etmişlerdir. Paris bir o zaman dilimi için dünyanın sanat merkezi olma konumunu sürdürürken, "Bezalel" üslubu adı altında o zamanlarda ortaya atılmış bulunan sanat akımı artistik bir dejenerasyonun sonucu olmaya başlamıştı. İsrail topraklarında Filistin devletinden süre gelen izleri temel alan bu akım Arap temalı eserlere ağırlık vermiştir. Avrupa'da yetişmiş kabiliyetli sanatkârların İsrail'e göçmen olarak gelmeleri ile Almanya temelli aldıkları eğitimlerini yeni bir ifade gücü olarak İsrail sanatına taşımaları yeni bir kuşak meydana getirmiştir. Bu sanatçıların yetiştirdiği genç sanatçılar İsrail nesili adına yeni sanat ekolleri filizlenmesine sebep olmuşlardır.

1943 yılından sonrası için birakım düşünürler modernitenin bitişi demişlerdir. Nitekim, postmodernizm olarak anılan düşünce tarzı ve pratikler II. Dünya savaşı sonrasında ortaya çıkmıştır. Aslında kesin bir dönemleşme yapmak ve tarihi sınırları belirlemek pek de olası görünmemektedir çünkü modernizmin öncüleri olarak belirlenen pek çok isim postmodernizmin de bizzat parçası olduğu görülmüştür. Postmodernizm, belirli bir durum icinde ve olumlu ya da olumsuz anlamda modernizmden farklılaşan, tüm siyasal ve maddi ve toplumsal değişimleri, öte yandan düşünsel ve kuramsal ürünleri ve kültürel pratikleri kapsayan bir formülasyon olarak tanımlanabilir. Postmodern etkiler sanatta çok sayıda farklı etkinlik ve sergi ile kendini göstermiştir. Variasyonlu medyaları ve materyalleri kullanarak geleneksel sanat objelerini farklı gerçeklikler içinde kullanarak yeni oluşturulan sanat dili ile İsrail sanatını da etkileri altına almışlardır. Tüm bu farklılıklar ve değişimler İsrail'in tarihsel sürecine dair ikonların sanar eserlerinde yer almasına engel olamasa da fotoğrafın resim ve afiş için farklılaşan görevlerini ve resimsel sanata dönüşü farklı şekillerde anlamlandırmaya önayak olmuştur.

80'lerden sonra tüm dünyayı etkisi altına alan postmodern trendler İsrail sanatı açısından politik, sosyal ve kültürel pek çok değişimi de berbaerinde getirmiştir. 1970'ler ve 1980'ler arasındaki dönem, yeni modern ve postmodern anlatım biçimlerinin İsrail'in yerel bakış açısı ile harmanlanan yeni bir stili oluşturmuştur. Parçalanmış bir düşünce içinde olan İsrail açısından kendi öz kimlik arayışı önem arzetmekteydi.

Postmodern düşünce bu yüzden kurtarıcı bir kimlik olarak görülmüştür. 1980'ler İsrail adına pek çok sanatsal organizasyonun, derneğin ve çeşitli kişisel galerilerin çoğaldığı bir dönem olarak anılmaktadır. Sanat grupları, eleştirmenler ve küratörler bazen seyirci olarak bazen de düzenleyen olarak aktivitelere katılarak İsrail sanatının gelişimine katkı sağlamışlardır. Bahsi geçen farklı gruplar, yeni galerier ve sanat okulları tarafından sunulan çokseslilik İsrail adına oluşturulan yeni artistik gücün en önemli temeli olmuştur[4].

Postmodern sürecin beraberinde getirdiği bu yeni bakış açısı; İsrail'de herhangi bir politik eğilimin sesi olmayan poster sanatçılarının haricinde iyi kurgulanmış, polemiklere açık, İsrail'in çeşitli konulardaki politik tutumlarını, siyasi partilerini, askeri gücünü, devlet çalışanlarını ve İsrail'in şuandaki kişisel imajına katkıda bulunan pek çok etmeni eleştiren ve yeren oldukça karşıt bir poster dili de grafik sanatının yarattığı konum içinde yerini almıştır. Çağdaş İsrail karşıt posterleri çoğunlukla iyi araştırılmış, güçlü tarihsel referanslara sahip, yüksek küçük dokunuşlarla zenginleştirilmiş, keskin bir tasarımla oldukça provakatif bir dile sahip olarak İsrail sanatı adına yerini almıştır. İsrail politik afişlerinde hiciv çoğu sanatçının genellikle başvurduğu bir yöntem olarak göze çarpmaktadır. Bu eksendeki İsrail afiş sanaçıları, düşünsel manada herhangi bir sınırlamaya maruz kalmadan en önemli görevlerinin maksimumda sağlam dayanaklar ile araştırarak halka doğruları sunmak olduğunu farketmişlerdir. Bu sınırsız düşünsel sanat yapılanması İsrail politik afiş sanatının en yüksek noktasına ulaşmasına itici kuvvet olmuştur[5].

80'li yıllar, David Tartakover için de İsrail'in Lübnan Savaşı, Arapların Gazze ve Batı Şeria'daki ayaklanmaları, İsrail'in 40 ylllık toprak politikaları gibi politik olayları afişlere dönüştürdüğü bir dönemin başladığı anlamını taşımaktadır. Tartakover'in bu politik posterleri İsrail'deki özgür grafik ruhu ve ifade hürriyeti konusunda da bize simgesel ipuçları vermektedir.

3. Güzel Sanatlar Açısından İsrail'e Genel bir Bakış

Yahudiler tarihleri gereği dini, ruhani ve kültüren birçok ortak özelliğe ve göstergeye sahip olarak yüzyıllar boyunca yaşanmış olan tarihi sanatlarının bir parçası haline getirmeye çalışmışlardır. Yahudi topluluklarında milli karakteristiklerine uygun ayrı bir hayat tarzı ve sanat formu tesis edilmiştir. Bugünkü İsrail toprakları üzerindeki başlıca etkileri olan Doğu Avrupa ve Kuzey Afrika devletlerinin Yahudi toplulukları dünyaca ünlü sanatçıların çıkmasına olanak tanımıştır. Doğu Avrupa ülkelerindeki

[4] Bkz. http://www.hma.org.il/Museum

[5] Bkz. http://www.myjewishlearning.com

Yahudi topluluklarından Chagall'ın, Soutine'in, Lissitski'nin, Lipshitz'in, Zadkine'in, Pascin'in, Pevsner'in, Gabo'nun, Epstein'in, Shahn'ın, Adler'in, Herman'ın ve diğer pekçok sanatçının zengin kültürel mirasları devralınmıştır. Kuzey Afrika'daki Yahudi topluluklarından sayılan sanatçılara eşdeğer bir grup gelmemiştir ama buralardaki Yahudi topluluklarında İsrail'in dini ve mahalli el sanatlarına önemli katkıları olan sanat ustaları yetişerek İsrail sanat ortamına ayrı bir zenginlik katmıştır. (Ofrat, 1998)

İsrail sanatı açılan bir sanatçı köyü ile 1955 yılında yaratıcı bir ortam yaratarak ülke adına sanatı bir adım öteye taşımıştır. Ein Hod Köyü, Akdenize tepeden bakan bir dağın eteğine kurulmuş, sanatçı topluluklarının haricinde bütün sivil alt yapı tesislerine sahip eski bir yerleşim bölgesi olarak dikkat çekmiştir. Zamanla köy İsrail adına önemli bir merkez ve turist cenneti haline dönüşmüştür. Köyü oluşturan sanatçılar geleneklerden gelen köklerin temsilcileri olarak ülkeye sımsıkı tutunma arzusundaydılar. Bu insanlar dış ülkelerden getirdikleri artistik değerler için bir metamorfoz yaratmak bunun için de hiçbir güçlükten yılmamak için çalışma düşüncesiyle biraraya gelmişlerdi. (Dondayi, 1971:47-67).

Tüm bu bahsedilen sanat yatırımlarının ışığında, İsrail açısından afiş sanatının gelişiminden önce kendi sanat üsluplarını yaratmak çok daha fazla önem taşıyordu. Yüzyılın başlangıcında bu konuyla ilgili çalışmalar yapmaya başlayan İsrail yetkilileri, 1901 yılında Basle'de yapılan Beşince Siyonist Kongresinde Martin Buber bu üslup araştırmalarını ve çabanın haritasını şu sözleriyle çizmişlerdir; "İsrail sanatının doğması ve gelişmesi ancak ve ancak ilerici bir yeniden doğuşla mümkündür. İsrail sanatı bir gelişme göstericekse, tıpkı genel anlamıyla İsrail kültürü gibi İsrail ülkesinde, İsrail vatanında bu gelişmeyi gösterebilir" (Strauss, 1969: 38). Aslında temel olarak bu sözlere baktığımızda İsrail devletinin kuruluşundan yıllar önce bu çabalara çoktan başlanmış olduğunu görmekteyiz. Bu oluşum bağımsızlıklarından çok daha öncelerine dayanmaktadır.

İngiliz manda rejimi sırasında da İsrail halkı kültürel olarak bağımsız bir yapı içerisinde yaşamını sürdürmekteydi. Bugünki İsrail sanatçıları yine İsrail ülkesinde yaşamışlardır. İsrail sanatı o günlerden itibaren, herhangi bir resmi tehdit olmaksızın gelişebilme olanağı elde etmiştir. Bu süreç içerisinde İsrail sanatında iki tema öne çıkar: yakın geçmişteki yoğun ve trajik yaşam ve tabiat sevgisi biçimine dönmüş memleket sevgisi. Plastik sanat ve tasarımda Batıdan alınan pek çok metod ve uygulama daha sonraki dönemlerde Jerusalem'de Bezalel adı altında yeni üsluplara yol açarak İsrail sanatını beslemiş ve Tel Aviv 'e gelen Yeni Bezalel akımı yaratıcıları 1935'te kendilerine yeni bir format oluşturmuştur. Bu zaman dilimi Schatz'ın Bezalel üslubundan 6 yıl sonraki bir zaman dilimine denk gelmektedir. Bu yeni oluşumun başında Joseph Bud-

ko (1935-1940) ve daha sonraları Mordechai Ardon (1940-1952) bulunmuştur. Yeni modellerini Alman Bauhaus'undan alırlar çünkü bu akım onların yeni Yahudi ideallerine göre yüksek kalitede profesyoneller yetiştirebilmesi açısından uygun prensipler sunmuştur. Zamanın Yahudi imgelerini modern tekniklerle buluşturmaya çalışarak Bauhaus üslubunu kendi özlerinden gelen simgesel dille yorumlamaya çalışmışlardır. Literatürlerde yaratılan bu sanatsal etki, Doğu-Avrupalı Oryantalist Romantik bir hava olarak yorumlanmıştır. Bu dönemde yayınlanan reklamlar ve çeşitli sergilerde "Doğu" esintisi İsrail Sanatı açısından anahtar bir rol üstlenmiştir. Daha sonra bu işlerin devamını getiren sanatçılara dair pekçok çalışma şuan Tel Aviv Modern Sanatlar Müzesi'nde görülebilmektedir (Ofrat, 1998: 5-7).

4. Propaganda Unsuru olarak Afiş

Propaganda sözlük anlamı olarak başka insanların kabul etmesi ve beğenmesi istenen şeyin övülerek takdimi olarak tanımlanmıştır. Bu tanımı açarsak, bu kabul ettirilen şey; siyasi bir fikir, ideolojik bir görüş, bir inanç ve ya ekonomik bir olay olabilir. Propaganda ile ilgili bir görüşü yaymak, hedef millet veya kitleyi fikren kazanmak, karşı tarafın zihin ve psikolojisini arzu edilen yöne tabi kılmak amacıyla teşkilatlı ve devamlı telkinler yoluyla faaliyette bulunmaktır. Diğer bir tarifle, propaganda bir fikrin, her çeşit araçtan istifade ederek hedef kitleye telkin edilmesidir diyebiliriz. Siyasi propaganda ise bir devletin dünya devletleri arasındaki yerini belirtmek, güvenli bir hayata hazırlamak, gelecek nesillerin huzur içinde yaşamalarını sağlamak için, savaşa başvurmadan aldığı tedbirler olarak tanımlanır. Propaganda unsuru yapılan fikirler bir topluluğa methettiği bir hususu diğer bir topluluğa kötüleyebilir. Bu yüzden aslında propaganda bir nevi içerisinde ikiyüzlülük de barındırır. Hedef kitlesine göre fikir ve dil kullanır. Propagandanın fikirsel düzeneğine kapılmamak muhatap olanların tamamen inancına, kültürüne, zekâsına ve bilincine bağlıdır.

Propaganda medyalarından en önemlisi olarak görülen afiş ise, tasarım ve sanata dair düşünsel süreçlerin ağırlıkta olduğu, bir mesaji iletmek ve ya bir ürünü tanıtmak amacıyla hazırlanan ve hemen her yerde karşımıza çıkabilecek grafik ürünler olarak tanımlanır. Afişte amaç, reklam niteliği taşıması sebebiyle hedef kitleye doğru zamanda doğru mesaj ile seslenebilmektir. Afişin doğuşundan günümüze değin pek çok farklı anlatım dili sanatçılar tarafından oluşturulmaya çalışılmış, bu gelişim süreci içerisinde afişler savaşın da bir parçası olmaktan kurtulamamıştır. Savaş süresince yapılan propaganda halkın anormal savaş koşullarına uyum sağlaması ve etik ölçütleri ile önceliklerinin savaşık gerekliliklerine uyarlanması amacını taşır. Propagandacılar bu amaca ulaşmak için savaçı popüler kültürün hâlihazırda yerleştirdiği geleneksel görsel şifreleri kullanarak tasvirler ile halkı yönlendirmişlerdir. Bu yüzden askere top-

lama afişleri sıklıkla reklâmlara veya film afişlerine benzer şekilde tasarlanmış ve propaganda filmlerinde western ve suç filmlerinin formülleri kullanıldığı görülür (Clark, 1997:140).

Faşizm afiş sanatı açısından oldukça önemli bir düşünce sistemi olarak görülebilir çünkü faşizm "ilerleme" fikrini reddetmiştir. Kökeni Aydınlanma (Rönesans) geleneğine dayanan ilerleme anlayışı, tarihin insan aklı doğrultusunda, belirli bir eksende gelişim gösterdiği iddiasını içerir. Faşizm afiş sanatı adına yeni bir sanatsal üslup yaratmamıştır fakat varolan sanat biçimlerini kullanarak yeni konular üzerinden yeni bağlamlar yaratmıştır. Devlet destekli sanat ve sergiler ile halk kurullarında ve hükümetin yayınladığı sanat dergilerince desteklenen eserler resmiyet kazanmış ve resmi sanat kriterlerinden bu yönleri ile farklılık arzetmişlerdir. Fakat buna rağmen sanat tarihi açısından tarihin bir parçası olan ve incelenmeye değer örneklemler içerisinde kendilerine de hatrı sayılır bir yer edinmişlerdir (Clark, 1997:73).

5. David Tartakover'ın Çalışmaları ve Tasarım Anlayışı

Tartakover'ın tasarım anlayışının merkezinde belgesel niteliğindeki İsrail askeri fotoları, savaşın bıraktığı izler, törerizm ve olayların insani boyutu yer almaktadır. Belgesel niteliğindeki kimi siyah ve gri tonlardan oluşan fotoğrafları, kimi ise rastgele el çizimi birtakım grafikleri ve slogan ile destekleyerek İsrail güçlerinin halkın üzerindeki etkisini evlerinde oturan ve birçok bölgede mevzuya dışardan bakan izleyiciler için gözler önüne sermeye çalışmıştır. 1989 yılı çalışması "Pain" (Acı) İsrail güçleri tarafından atılmış bir plastik mermi sonucu gözünü kaybetmiş genç bir Filistinli kızı gözler önüne sererken savaşın arkasında bıraktığı ince insani detaylara eğilmiştir. 1998 yılında çalıştığı poster serisine dâhil "Childhood Is Not Child's Play!"- (Çocukluk Çocuk Oyuncağı Değildir!) Tartakover'ın İsrail Savunma güçlerinin aldığı emirlere farklı bir bakış açısıyla yaklaşmaya çalıştığını gözler önüne yaptığı afişi ile sermiştir. Sanatçı, 6 yaşındaki bir Filistinli çocuğun ölümü karşısındaki üzüntüsünü afişine tüm açıklığı ile yansıtmıştır. Ölen çocuğun henüz yaşarken çekmiş olduğu siyah beyaz bir resminin göğüs bölgesi üzerine vurucu bir kırmızı ile işaretini koymuş ve bu yerleşim ile afiş suçun adeta sorumlusunu arayan bir belgeye dönüştürmüştür[6].

New York Graphis Dergisi için yaptığı röportajında "nelerden esinleniyorsunuz?" sorusunu şöyle yanıtlar David Tartakover: "Kişisel olarak hazırladığım her parçada İsrail'in politik durumuyla ilgili izler bulabilirsiniz. Esin kısmına gelince; hergün haberlerde yüzüme yumruk gibi o esinlenmeleri yiyorum. Ben esin kaynaklarımı kültürümden alıyorum" diyerek cevaplamıştır (Tartakover, 2004: 14).

[6] Bkz. http://tallertupacamaru.com

Genel tasarım anlayışında büyük bir sadeliğin yanında duru bir yaklaşımı olduğunu da görmekteyiz. Bu anlayış içerisinde çarpıcı olan bir husus da sanatçının renk anlayışında yatmaktadır. Kullanılan renklar arasında çoğunlukla siyah beyaz fotoğraflar ya da illüstratif çizimler üzerine sembolik manada kanı temsil eden kırmızıyı özellikle kullandığını görmekteyiz. Fotoğrafların gerçekçiliğini artırmak için profesyonel bir yaklaşımdan kaçınmaya özellikle çalışmış olan sanatçı, özellikle politik afişlerinin genelinde, gazete ve mecmualarda ses getirmiş birtakım politik idolleri, suçluları ve İsrail devletinin kaderine etki etmiş isimleri posterlerinin konusu olarak kullanmıştır. Kullandığı çocuksu el çizimleri birçok afişinde savaşın gerçekliğiyle ironik bir dil yaratır ve çoğu zaman çocuğun gözünden yaklaşmaya çalışan tavrını gözler önüne sermiştir.

6. Sanatçının Konuları İşleyişi ve Yararlandığı Kaynaklar

David Tartakover, tasarımı şöyle tanımlar; "Tasarım bana kendi gerçekliğime bağlı ve ben onunla çevriliyim"[7]

Kendisini her fırsatta yerel bir tasarımcı olarak niteleyen Tartakover, konularının yanlızca İsrail'i ilgilendirdiğini özellikle vurgulamaya özen gösterir. Özellikle kendine bir yol gösterici olarak seçtiği en ünlü kişi; "Özgürlük fikri doğru olmayabilir fakat bir görevdir" sözüyle ünlü ekspresyonist şair Avigdor Hameri'dir. David Tartakover'ın işlerinde etkilendiği diğer kaynaklar ise; Gustav Klutsis, John Heartfield, Alexander Rodchenko, Ben Shahn ve Andy Warhol olarak sayılabilir.

Resim 1, Gustav Klutsis, Mayıs 1, Day of Internacional Proletarian Solidarity - Uluslararası İşçi Dayanışma Günü, 1930 Kağıt üzerine fotogravür poster. 104.5 x 73 cm IVAM, Instituto Valenciano de Arte Moderno, Generalitat Valenciana

[7] Bkz. http://www.posterpage.ch

Tartakover'ın üzerindeki Gustav Klutsis etkisini incelediğimizde; özellikle Klutsis'in işlerinden çoğunlukla tipografik yazı yerleşimleri ve perspektif kullanımı açısından birtakım esinlenmeler olduğu yönündeki yapılan karşılaştırmalar sonucu ortaya çıkmaktadır. Klutsis, çoğunlukla işlerinde farklı deneysel medya çalışmalarını yeğleyen bir sanatçı olarak görülmektedir. Propaganda unsuru sağlayan imgeleri arka planda bir işaret olarak kullanma da tasarımını oldukça ileri götürmüş olan Klutsis, Konstruktivist akıma dahil diğer sanatçılar gibi illüstrasyon ve çizim tekniklerine eserlerinde oldukça fazla yer vermiştir. Çoğunlukla imaj ve yazıyı dinamik bir kompozisyon, düzensiz bir büyüklük, açılı yerleşimler ve birbiriyle çarpışan perspektif görüntüler içinde modern bir algı yaratmayı amaçlayarak sunmayı tercih etmiştir. Klutsis, ayrıca Tartakover'ın birçok eserinde sıklıkla kullandığı politik fotomontaj tekniğini de 1918 yılında ilk kullananlar arasında gösterilmektedir. (Bu tekniği kullanan diğer sanatçılar; Alman Dadaistlerden Hannah Höch, Raul Hausmann ve Rus El Lissitzky olarak belirtilmelidir)

Resim 2, John Heatfield, 1936 yılına ait "No Pasaran" adlı Fotomontaj çalışması

Sanatçının diğer bir esin kaynağı Helmut Herzfeld diğer adıyla John Heartfield, yaptığı fotomontaj çalışmalarıyla Nazi posterlerine ve Hitler fotograflarına muhalefet etmiştir. Amacı Hitlerin düşünsel alt yapısına karşıt bir görüş geliştirmek olan Heartfield, toplumsal yergiye tahammül edemeyen rejim tarafından engellenmiştir. Baskıya dayanamayarak yurt dışında çalışmalarına devam eden Heartfield, muhalif tavrını yurt dışında da sürdürmüştür. Heartfield'in fotomontajlarına baktığımızda, özellikle Tartakover'ın 80'li yıllardaki işlerinde oldukça fazla referans noktaları bulmamız mümkün olmuştur. 1987 yılındaki çalışmalarından Yahudi yeni yılı için tasarladığı bir şişe içinde petrol bombasını zeytin yağı ile doldurarak eleştiren bir taşlama örneği

sunan posteri Heartfield, herne kadar komplike bir fotomontaj örneği olmasa da vermek istediği mesajı biraraya getirilmiş bir fotoğraf üzerinden tüm sadeliği ile izleyiciye sunmuştur. Ayrıca bu poster çalışmasında vermek istediği mesaja bir coca cola şişesini dâhil ederek gizli bir Amerika mesajını da postere gizlemiş olması Andy Warhol'un popüler kültürüne bir gönderme olarak da algılanabilir. Aynı mesaj sadeliğine ve konsept çalışmalarına Tartakover'da da rastlamaktayız.

Resim 3, Tasarımcı: David Tartakover, Fotoğrafçı: Oded Klein, eylül 1987 Yahudi Yeni Yılının Kutlanması amacıyla tasarlanmıştır. Filistinlilerin isyanına dikkat çekmek amacıyla tasarlanmıştır.

Resim 4, Freehand Design- Serbest El Tasarımı, 1987-2004 yılında 40 yıllık meslek hayatım adlı sergisi için Tartakover bu posteri yeniden kullanmıştır.

Alexander Rodchenko etkileri ise genelen 80'lerden itibaren bütün Tartakover işlerinde oldukça açık bir şekilde ayrıştırılabilir. Rus Devrimi sonrasında Kon-

struktivist ve üretken sanat örnekleri vermiş bir ressam ve grafik tasarımcı olan Rodchenko, hemen hemen bütün işlerinde fotomontaj ve fotoğraf teknikleri kullanmıştır. Çektiği fotoğraflar çoğunlukla sosyal ve yenilikçi olarak nitelenen türdendir. Genellikle sanatçı, fotoğraflarında algıyı zorlaştıracak açıları dener, çok yakından yada çok uzaktan çektiği resimlerle izleyiciyi düşündürtmeye ve şaşırtmaya yönelik bir tarzı olduğu görülmektedir. Aynı fotoğraf makinası penceresinden defalarca bakmak yerine objenin konumunu durumunu değiştirerek farklı bakış açıları yakalamaya çalışmıştır. Tartakover çoğunlukla gerçek hayatta varolan durumları ve fotoğrafları kendi bakış açısıyla yorumlayarak eserlerinde kullanmaya özen gösteren göstermiştir. Örneğin, ilk dönem işlerinden biri olan 1987 yılı tarihli "Serbest El Tasarımı" zoomlanmış bir fotoğrafın ortaya çıkardığı bir gerçek üzerine kuruludur. Tartakover yaptığı posterin hikayesini kendisi ile ilgili hazırladığı internet dökümanında şöyle anlatır; "Hapisteki 18 yılını İsrail'in nükleer sırlarını afişe etmek için harcamış Mordechai Vanunu, polisler ve güvenlik görevlileri tarafından yakalanıp arabaya bindirildiğinde, çevresini saran bir yığın gazeteciye siyah bir kalemle eline yazmış olduğu, Mossad ajanları tarafından kaçırıldığı tarihi ve yeri yazarak İsrail tarafından yasaklı olan bir bilgiyi halk ile paylaşır. Bu davranış onu bana göre gerçek bir görsel iletişimci konumuna getirir. Onun için gerçekliği olan bir bilgiyi gerçek zaman diliminde doğrudan medyaya aktarmıştır" Tartakover burada mesajın sadeliğini bozmamak için oldukça özen göstermiştir. Mesajın alınırlığını bozmak için sade bir yazı stili ve orjinalliğini koruması adına süssüz bir materyalle halka mesajını ile. Aslında temelde Vanunu'yu tek başına bir grafik tasarımcı ve tasarımın ana öğesi konumuna getirmiştir. Bu noktada Rodchenko ile fotoğrafın tasarımın ana öğesi olarak kullanım benzerliği bulunmaktadır.

Resim 5, "Break Reaction's Grip-Register Vote" – "Etki Altında Kalmayın-Oy Kullanın" Litografi tekniğiyle yapılmış afiş çalışması, 1927

Ben Shahn, II. Dünya Savaşı yıllarında OWI (Savaş Bilgi Ofisi) için çalışken savaş karşıtı ve gerçeçi sosyal poster tasarımlarıyla ünlenen bir ressam, grafik tasarımcı ve fotoğrafçı olarak bilinmektedir. Savaşın yanlızlaştırdığı insanları öne çıkaran çalışmaları ile oldukça bilinen bir isimdir. Sanatçı çoğunlukla işlerinde sanatın farklı yönlerini biraraya getirmeyi tercih etmiştir. Manzara, natürmort ve portre çalışmaları ile psikolojik çözümlemeler yapan sanatçı, litografi deneyimini de afişlerinin detaylandırılmasında mutlaka kullanmıştır. Çoğunlukla afişleri onun fotoğrafik bakış açısını ve bu görüşünü illüstrasyona başarılı bir şekilde aktarabilme yeteneğini gözler önüne sermiştir[8]. Sanatı çoğunlukla çekici olduğu kadar içe dönük olarak algılanmıştır. Yakaladığı figürleri kendi kelimeleriyle oluşturduğu sloganlarla buluşturarak, genelde bellirli bir düzene dahil olmayan spontane bir kadrajlama ile afişlerini farklılaştırmışlardır. Tartakover'ın işlerinde gördüğümüz eleştirel, cesur ve çoğunlukla hayatın içinden insan portreleriyle bütünleşen bakış açısına Shahn'da da büyük oranda rastlıyoruz.

David Tartakover dışında savaşa İsrail tasarından bakmaya çalışan da pek çok grafik tasarımcı İsrail'de politik posterler konusunda tasarımlarını sürdürmektedir. Bunlardan biri olan Lemel, Tartakover ile benzer olarak fotoğrafı sıklıkla eserlerinde kullanmaktadır. Posterleri manipule edilmiş, poz verdirilmiş, çoğunlukla derin ayrıştırılmış renklerden oluşan reklamvari fotoğraflardan oluşturulmuştur. Lemel, İsrail'in yapması gerekenlere ve sorumluluklarına odaklanarak iki tarafın arasındaki kargaşayı değerlendirmeye çalışmıştır. Lemel'in 2002 tarihli "Kan Banyosu", 2003 tarihli "İsrail Filistin" gibi işleri çoğunlukla hapsolmuş bir beyaz güvercini, kaçırılan barış şansını ve 2004 yılındaki "İsrail Filistin" çalışması ise yarım kalan bir el sıkışma imgesi ile barış sürecinin yarım kalışını simgelemektedir[9].

6.1. Politik Afiş Çalışmaları ve Sergileri

Kushner, yazdığı bir yazıda politik bir posterin gücünü ve amacını anlamamız için grafik manada üç karakteristiğin varolup olmadığına bakmamız gerektiğini söyler: "Şok edici, zekice ve bazı durumlarda esprili ve akıllıca olmalıdır. Ve tabi gördüğümüz birçok politik posterde bunlar dışında bazı diğer özelliklere de rastlanabilir: yeraltında kalmış gizli birtakım öğeleri içerenler, tehlikeli ve yasak bilgiler sunanlar gibi"[10].

[8] Bkz. http://arteyartistas.wordpress.com
[9] Bkz. http://tallertupacamaru.com
[10] Bkz. http://tallertupacamaru.com

Resim 6, "Childhood is Not Child's Play"- "Çocukluk Çocuk Oyuncağı Değildir", 1998, Fotoğrafı çeken bilinmiyor. Alman Poster Müzesi Essen'de sergilenmektedir.

İletişimde en büyük sorun, insanların ciddi bir şekilde verilen mesajları dinlemek istememesiyle ortaya çıkmaktadır. İnsanlar fazlasıyla konuyu duyduğunu gördüğünü ve daha fazla konuya dair bir şeyler duymak istemediğine karar verebilmektedir. Bu durumda aslında politik posterlerdeki metodoloji oldukça önem kazanmaktadır. Öfkelendirmek her zaman diğerlerini ikna etmek için en iyi yol olmayabileceği gibi mesajı asla algılamayan kitlelere kişiyi maruz bırakabilir. Birbiriyle aynı görüşü paylaşan topluluklar ile iletişim kurma, inandıkları şeyleri sağlamlaştırmaya yönelik empati ve aynı dünyada yaşadığımızı hissettirme gibi yöntemlerin çoğunlukla David Tartakover'ın afişlerinde başarıya ulaştığı ve geniş kitlelere hitab ettiği görülmektedir. (Glaser, 2006)

1998 yılında tasarlanmış olan "Çocukluk Çocuk Oyunu Değil" posterleri tam olarak duyduğumuz empati ilişkisini Filistinli bir çocuğun öldürülmesine karşı olan reaksiyon duygumuzla ateşleyecek niteliktedir. Poster savaşın getirilerini adres gösterir fakat bunu yaparken politik durumlardan yinede uzak kalmaya çalışan bir insani yapıyı da korumakta olduğunu gözler önüne sermeyi amaçlar. Bize kimin doğru ya da kimin yanlış olduğunu düşündürtmekten çok masumların çektiği acıyı hatırlatma amacına ulaşan bir afiş çalışmasıdır.

Resim 7, Pain-Acı adlı poster çalışması, 1989, Fotoğrafı çeken: Micha Kirshner.

Tasarımcılar, birçok İsrailli açısından savaşa bir Filistin'linin bakış açısıyla bakmak mümkün olmayacağından dolayı, savaşın korkunç olabilecek sonuçlarını güçlü vurucu bir imge üzerinden genele yaymayı tasarımları üzerinden amaçlamışlardır. İsrail'de politik posterlerin bir kısmı vurucu bir nitelikle öne çıkmayı başarırken, yinede görülen; protesto grafiklerine büyük ihtiyaç duyulduğudur. Bazı tasarımlarda akıllıca ve güzel çözümlere rastlanırken, bazıların da ise ölüm ve ölüyle ilgili komedi ve hiciv karışımı yaklaşımların sergilendiği de görülmektedir.

"Lift the Siege of Gaza!" (Gazze'den İşgali Kaldır) kampanyası Tartakover'ın en bilinen işleri arasında gösterilmektedir. Gazze bölgesi İsrail bombaları ve içinde bulunduğu toprak sorunları yüzünden uluslararası alanda pek çok örgütün dikkatini çeken bir bölge olarak afişlerinin ana konu olmuştur. "Barış için Kadınlar Koalisyonu" adı altında bir oluşumun düzenlediği uluslararası bir kampanya uzun süreli bir uluslararası ayaklanmaya dönüşmüştür. Bu kampanyaya 17 İsrail örgütü, dünya çapında 107 grup iştirak ederek sokak tiyatroları, çeşitli gösterilerle "insanlık dramı" olarak niteledikleri bu bombalamaları 1 ay boyunca protesto etmişlerdir. Durumu afişlerine yansıtan Tartakover, sanatı ile kampanyayı desteklemiştir.

Resim 8, "Gaza Stop The Madness"- "Gazze'deki Çılgınlığı Durdurun" Afiş Çalışması, İbranice ve Arapça olarak 2 farklı dilde tasarlanmıştır, 2006.

Kampanya süresince toplu konferanslarla halkı eğitmeye çalışan Tartakover, uluslararası düzeyde el ilanları, stickerlar ve posterlerla kampanyaya destek vermiştir. Tartakover'ın hazırladığı afişler ve stickerların ulaştığı alanlarda toplan 8,000 imza toplanmış, İsrail ve yurt dışında sürdürdükleri kampanyalara çok sayıda destek de gelmiştir. Bu kampanyaya kadar bombalamalar süresince İsrail'den ciddi bir ses çıkmamıştır ve bu kampanyalar seslerin çoğalması açısından da ilk niteliğini taşımaktadır. Bu kampanyayı izleyen pek çok özel kampanya ve yeni sloganlar da oluşturulmuştur. Bunlardan biri "Silence The Cannons-Start Talkin" (Kuralları Bırakın-Konuşmaya Başlayın) olarak sayılabilir. Gazze'deki ölümlere ve insanların barınma sorununa daha fazla değinen bu kampanya 8 ayrı organizasyonun hükümeti göreve çağırması ile devam etmiştir[11]. Tartakover'ın bu kampanyalar için tasarladığı politik afişler ve stickerlar kendi içlerinde bir süreklilik arzetmekle birlikte görsel dilleri oldukça sadedir. Sanatçı, beyaz bir yüzey üzerinde kara toprağı ve altına girmek zorunda kalan canlıları ve onların halen üzerine kırmızı kan olarak yağan şarapnel parçalarını posterinde betimlemiştir. "Durdurun Bu Çılgınlığı-Durdurun Savaşı" sloganı posterde İngilizce, İbranice ve Arapça olarak yer almıştır.

Tartakover, "Visit Palestine" (Filistin'i Ziyaret Et) adlı posteri kendi tasarlamamıştır fakat bu posterin onun için ayrı bir önemi olduğu aşikârdır. Stüdyosunda ve evinin duvarında bulunan bu posteri keşfettiğinde onu oldukça sevdiğini İsrail'in tarihine dair bir poster olduğu için koleksiyonuna katmak istediğini belirtmiştir. Tartakover'ın İsrail görsel tarihini oluşturmak üzere topladığı binlerce kitap, poster, oyuncak,

[11] Bkz. http://coalitionofwomen.org

teneke ve karton kutu koleksiyonuna ait en nadide parçalardan biri de bu posterdir. Ülkesine obsesif bir derecede bağlı olan sanatçı, "Farklı olmak için şansı olduğu günlerden kalma bir nostalji" olarak tanımlar bu posteri ve ekler "Çünkü bu ülke, Altı Günlük Savaş'tan çok çok başkaydı". Kendisine yöneltilen İsrail'in şuandaki politik durumu hakkında nasıl hissediyorsunuz sorusuna ise masayı karalayarak şöyle cevap verir: "Yerleşenlere yönelik herhangi bir zorlayıcı hareketin eksikliğinde dahi burada herhangi bir sessizlik olmayacak gibi duruyor" [12]. Aslında kendisi herdaim barışı kovalayan fakat ülkesinde de hareketliliğin asla son bulmayacağını bilen bir tasarımcıdır.

"Visit Palestine" orjinalinde bir Franz Krauz tasarımıdır ve Filistin Turizm Derneği (Siyonist Gelişim Ajansı) adına yayınlanmıştır. Posterde gördüğümüz manzara, parkları, yeşil bahçeleri, köy yerleşimi ve taştan mezar anıtıyla oldukça büyük hacimli bir duvarla çevrelenmiş Jerusalem şehridir. Bu poster konusunda çeşitli efsaneler de dilden dile antılagelmiştir. Filisten bir zamanlar insanların fazla olmadığı, fakat yinede o bahçelerle o evlerde birilerinin yaşamış olduğu bir şehirdir. Bazı efsanelerde de Filistin çorak bir çölün ortasında gelişmeyi bekleyen bir alan olarak tanımlanmıştır. Üçüncü efsane ise hiç böyle bir Filistin olmadığı üzerine kurulu olarak anlatı olarak kalmıştır. Tartakover'a göre tabi ki bir Filistin vardı ve afişte o varolan Filistin'e dair özlem anlatılmaya çalışılmıştır[13].

Resim 9, "Stop The Madness! Stop The War!- Durdurun Bu Çılgınlığı! Durdurun Savaşı!" adlı Politik Poster Çalışması, 2007 (99x69cm)

[12] Bkz. http://www.laweekly.com/2003-11-20/news/visit-palestine

[13] Bkz. http://www.liberationgraphics.com/ppp/Visit_Palestine.html

İsrail'in kurulum sürecinin başlarında, Siyonist stratejistler projenin dışarıdaki değişik kamuoyları üzerinde İsrail hakkında zaman zaman karışık imajlar oluşturması nedeniyle, bu genç hareketi destekleyici farklı medyalarla ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmışlardır. "Filistin'i Ziyaret Et" posteri de bu bağımsızlık öncesi durumu refere eden bir Siyonist üslubu gözler önüne sermek üzere yapılan bir iş olarak değerlendirilebilir. Bu poster, dünya'nın gözündeki İsrail imajını yeniden şekillendirmek amacıyla yapılan bir poster olarak da büyük önem taşımıştır.

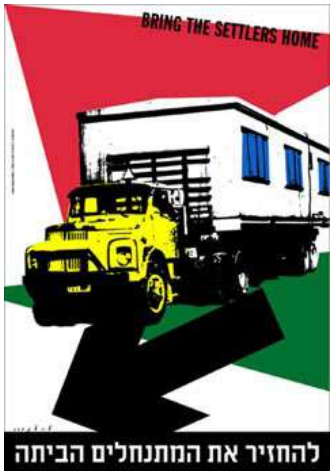
David Tartakover bahsi geçen afişi 1995 yılında, Oslo Barış Anlaşmasının yarattığı optimist dönemi birnevi kendi diliyle kutlamak amacıyla yeniden bastırtmıştır. Tel Aviv Müzesinden sergilenmesini sağlamış, bunun ironik bir biçimde hem İsrail hemde Filistinliler için sıcaklığını koruyan bir obje olduğuna da her fırsatta değinmiştir. Posterin izin verilmemiş baskıları ise evlerde, dükkânlarda, Batı Şeria ve Gazze'deki bütün ofislerde mekânları halen süslemektedir. Teoride, üzerinde "Filistin" yazan hiçbir Siyonist afiş Filistinliler arasına bu kadar dâhil bu kadar onlardan olmamıştır.

Resim 10, "Visit Palestine- Filistin'i Ziyaret Et", Orijinal Basım Tarihi: 1936 Yeniden Basım Tarihi: 1995, yaklaşık 20inchx30inch, Orijinal Tasarım: Franz Kraus, Yeniden Basım: David Tartakover.

Tartakover, 1980 yılında tasarladığı yeni bir afişle İsrail-Filistin anlaşmazlığı noktasında dikkat çekilmesi gereken bir durumu daha gözler önüne sermiştir; bu da göçtür. Merkezde bulunan grafik elemen arka bölümü İsrail milli renkleri olan beyaz ve maviden oluşan ön bölümü parlak sarı bir kamyondur. Kamyonun yönü bizi başarılı ve temiz bir hizalama ile oka yönüne götürür. Arka plandaki büyük kırmızı, yeşil ve

beyaz üçgenler siyah ok ile bir araya geldiğinde Filistin ulusal bayrağını meydana getirir. 1862'de Amerika'nın önderliğindeki planlı yahudi göçünü afiş diline çevirmeye çalışan sanatçı, keskin üçgenleri orada yerleşik düzende bulunan Filistin halkının kırılması olarak posterin değişik bölümlerine konumlar. Bu poster İsrail'in başında başbakan olarak Menachem Begin[14] (1977-1983) bulunurken tasarlanmıştır. İsrail'in çeşitli partiler, koalisyonlardan çok sonraları kabul edeceği insani açıdan fazlasıyla plansız göç programı henüz o zamanlardan tasarımcı tarafından afişinde bir eleştiriye maruz bırakılmıştır. Başlık "Yerleşenleri Eve Getirin" birçok İsraillinin o yıllarda Batı Şeria[15]'yı İsrail'in anavatanı olarak göz önünde bulundurmaması fikrini yeniden vurgulamak maksadıyla atılmış olmasına rağmen halen güncelliğini de yitirmiş bulunmamaktadır. Tartakover bu işinde Begin'in yerleşme politikasını aynen olduğu gibi aktarmaya özen göstermiştir, Bu da; bir tekerlek, bir karavan ve eve İsrail'e dönüştür[16].

Resim 11, "Bring the Settlers Home" - "Yerleşenleri Eve Getirin", 1980, yaklaşık 20inchx30inch ölçülerinde

David Tartakover'ın bahsi geçen afişine baktığımızda birkaç nitelik en göz alıcı nokta-

[14] **Menahem Begin**, (d. 16 Ağustos 1913, Brets, Belarus – ö. 9 Mart 1992, Tel Aviv). Likud partisi liderliği ve İsrail başbakanlığı görevlerinde bulunmuş devlet adamı.

[15] **Batı Şeria** (**Cisürdün**)(Arapça: الضفة الغربية, (ed-Diffa el garbiya), İbranice: הגדה המערבית, (heacadah hema'ravit) Ortadoğu'da batı, kuzey ve güneyinde İsrail, doğusunda ise, Şeria nehri ve Lût Gölü ile çevrili bölgedir.

[16] Bkz. http://www.liberationgraphics.com/ppp/Bring_settlers.htm

larla önümüze çıkar. Bunlardan birisi aslında sanatçı çoğunlukla bu posterinde "geriye dönüşün" niteliğine değil insani boyutuna eğilmiştir. Sanatçı çoğunlukla İnsanlar hakkında konuşmaktadır. Batı Şeria'da ya da Gazze'de bulunan insanlar aslında barış yüklü bir biçimde silahsız, tarlasını sürmek ve komşularıyla düzenli bir hayat içinde yaşamanın dışında bişi istememektedirler. Buna karşın, Yahudiler Tevrat'ın öngördüğü ve işaret ettiği yolda ilerlemektedirler. 1980 yılında tasarladığı bu afişte belki mesaj o yıllar için ne az acil, ne görmezden gelinebilir durumdadır fakat yalnızca çeyrek yüzyıl sonra İsrailliler için oldukça önem arzeden bir sorun haline dönüşecektir. İsrail vatandaşlarının birçoğu için İsrail'li olmak pek çok farklı sembolle ve taşıdığı anlamlarla da ilişkilendirilir. Bu görsel dil onları vatanlarına dair bir aidiyet içine de almaktadır. Ülkeye dair bu sembolik grafik dil paralarda, yatak örtülerinde, kulübelerdeki buzdolaplarında, kısacası onlara ait tüm özel eşyalarda kendini göstermektedir.

David Tartakover, en büyük profesyonel başarınız nedir sorusunu şöyle cevaplar: "1978 yılında yaptığım İsrail "Barış Zamanı" logosu" (Tartakover, 2004:15). Sanatçının "Barış Zamanı" logosu konusunda düşündüğü gerçektende haksız bir başarıyı işaret etmemektedir. Kırmızı ve siyah iki farklı yazı stilinin (yarısı klasik yarısı Tevrat'ın el yazısını andıran İbrani[17] bir yazı stili ile yazılmıştır) bir araya gelmesiyle oluşmuş olan logo tasarlandığı zaman diliminden itibaren İsrail'de politik bir ikon haline gelmiştir. "Zamanı" yazısı biraz daha fütürist, modern ve kırmızıdır ve geleceğe referans vermektedir. Bu logo, 20 yıldan fazladır İsrail'in politik yapısı için tazeliğini ve güncelliğini korumakta, onların inandığı politik davranışları temsil ettiği halkın geniş bir bölümü tarafından kabul edilmektedir.

[17] *"İnsanlar bazen bana İbranice-İngilizce sözlük kullanarak yazmamı ya da sloganları oluşturmamı tavsiye ediyorlar. Bense her zaman İbranice-İbranice sözlük kullanıyorum bu yalnızca İbranice düşünmemi sağlıyor. Geleneksel bir sözlük sizin köklerinize inmenizi kolaylaştırır".* Bkz. Graphis. New York:May/Jun 2004. Vol. 60, Iss. 351, p. 14 (1 pp.)

Resim 12, "Tartakover-Political Posters from Israel" – "İsrail'den Politik Posterler" sergi afişi

David Tartakover'ın "Stain" (Leke) adını verdiği politik poster serisi diğer bir ses getiren çalışma olarak mutlaka sayılmalıdır. İsrail ve Siyonizm ile ilgili çeşitli liderleri yüzlerine kırmızı bir Batı Şeria-Filistin haritası ekleyerek seyircilere sunmuştur. Bu portre afişlerden biri olan Siyonizmin babası Theodor Herzl de sanatçının bu çalışmasında kendisine yer adinmiştir. Bu poster serisi Casa Bianca, Thessaloniki Design Museum, Thessaloniki, Yunanistan'da "İsrail'den Politik Posterler" adı altında 18 Mart-20 Nisan 2005 Tarihleri arasından büyük bir katılım ile sergilenmiş ve oldukça ses getirmiştir.

Resim 13,"Portrait of Theodor Herzl-Theodor Herzl'in Portresi[18]"

[18] Siyonist hareketlerin başına geçen Theodor Herzl, Filistin'de bir Yahudi devletinin kurulması için birçok çalışmalarda bulunmuştur.

David Tartakover, kendini yerel bir tasarımcı olarak nitelediği en önemli iş örneklerinden olan afiş serisi "I'm Here"[19] (Buradayım) politik afiş serisidir. Sanatçı: "Benim yaşadığım yer ile olan ilişkim benden ayrılamaz bir parçadır, bu ilişki kuşkusuz kültürel, sosyal ve politik olarak şekillenmek zorundadır, 80'li yıllardan bu yana tasarımımı toplumum ve onun politikaları ile ilişkilendirmeye çalışıyorum. Bu ilişkilendirmenin büyük bir bölümü de İsrail-Filistin anlaşmazlığı ve bunun İsrail toplumu üzerindeki etkisi üzerine kurulu" demiştir. Afişlerinin büyük bir bölümü halkın çoğunluğu tarafından kabul görmemesine karşın yinede İsrail'deki söz söyleme özgürlüğünün birer örneği olarak da yerlerini muhafaza etmektedirler. Sanatçı afişlerinin yapım aşamalarını tanımlarken şu sözleri kullanmıştır: "Çabuk ve yapımı çok ucuz. Gazetelerde kullanılan fotoğraflar ile karakterize ediliyorlar. Xerox kopyalama ve birde yatay metinle iletmek istediğim mesajı reklâmsal ya da birtakım pazarlama değerlerinden uzak durarak gerek yere iletiyorum". Onun için tasarımlarının altında yatan anlam ve fikirsel alt yapı teknikten çok daha önemlidir.

Tartakover bu afiş serisinde, yaşadığı olaylara mekânsal ve kültürel olarak dâhil olmasını, kendini afişlere gizleyerek izleyiciye vermeye çalışmıştır. Posterlerin hemen hepsinde üzerinde İbranice ve İngilizce "artist" (sanatçı) yazdığı sarı cankurtaran yeleğiyle seçilmektedir. Afişleri son olarak polis şeridini andıran yeşil bir bantla çevirir ve insanların tam olarak yerinin gerçekliğini algılayabilmesi adına mekânın adını ve posta kodunu girmiştir. 2004 yılında düzenlenen 9. Uluslararası Politik Poster Bienalindeki sempozyumda posterleri nasıl meydana getirdiğini sorulan sorular sonucunda şöyle anlatır: "Herhangi bir şüpheye mahal vermemek adına: Korku dolu resimlerin gerçek olduğunu söylemeliyim, benim katılımım da gerçek, geri kalanı Photoshop"[20].

[19] "I'm here" "Buradayım" adı altında, İsrail ve Filistin'deki hayata dair 15 fotoğrafın ve geçen 25 yıla ait politik posterlerin buluştuğu bir sergi olan Grand Prix Golden Bee Biennial Moscow 2004 Tartakover'ın posterlerinin uluslararası arenada aldığı diğer bir başarıya daha imza atmıştır. Ayrıca Tartakover'ın bu seriyi oluşturan fotoğrafları 2005 yılında Fransa'da Arles Fotoğraf Festivalinde de sergilenme hakkı kazanmıştır. Bkz. http://www.posterpage.ch/exhib/ex123tar/ex123tar.htm

[20] Bkz. http://www.posterpage.ch/exhib/ex123tar/ex123tar.htm

Resim 14, "I'm Here"-"Buradayım" serisi posterlerinden bir tanesi. Fotoğrafçı: Ziv Koren Tasarımcı: David Tartakover, 2004

7 Haziran 2007 tarihi, Batı Şeria ve Filistinin İsrail tarafından işgali sonucu Tartakover 40 yıllık işlerini yeniden bir araya getirmiştir ve üzerlerine üretildiği tarih aralığını ve sanattaki 40'ıncı yılını sembolize eden "Extra Large" (Daha Büyük) yazısı ile hepsini yeniden bastırmıştır ve retrospektif bir afiş serisine dönüştürmüştür.

Resim 15, David Tartakover'ın "XL" 40 Yıllık Meslek Hayatım Sergisinin Afiş Çalışması.

David Tartakover'ın önemli poster tasarım serilerinden "United Colors of Bibi"nin ilk basımları 1998 yılında gerçekleştirilmiştir. Sanatçıya ait 28 çalışma bu seri kapsamında Jerusalem'de sergilenmiştir. Bu seriden seçilmiş bir poster Netanyahu ailesini New York Central Parkında güvenlik personeli tarafından çevrilmiş şekilde sunmaktadır. Benyamin "Bibi" Netanyahu[21], 1949 yılında Tel Aviv'de doğmuş, henüz

[21] İsrail'de o yıllarda Likud Partisinin başkanıdır.

14 yaşındayken Birleşik Devletlere göç etmek zorunda kalmış ve orada eğitim görmüş İsrail'in 2 dönem boyunca başbakanlığını yapmış İsrail adına önemli bir politif kişilik olarak afişin ana konusudur. Başkanlık yaptığı dönemler; 18 Haziran 1999 - 6 Temmuz 1999 ve yeniden göreve geldiği tarih olan 31 Mart 2009'dur. Tek bir fotoğraf ve "United Colors of Netanyahu" (Netanyahu'nun Bütün Renkleri) sloganıyla tamamlanan poster İsrail'de yapıldığı yılda oldukça ses getirmiştir. Sanatçı ayrıca, posterin ana yerleşiminde "Benetton" markasına ait taşıyıcı slogan ve sayfa düzeni üzerinden bir politik hiciv yaparak insanlar için tanıdık bir reklâm unsurunu politik bir posterde buluşturmayı da ilk defa denenmiştir. İsrail Kalite Yönetimi'nin düzenlediği bir konferansta sergilenen afişler, organizatörlerin şu söylemleriyle şaşkınlıkla karşılanmıştır: "politik olmayan bir organizasyon genelde politik bir tartışmada her iki tarafı da temsil etmek zorundadır, ya da hiçbir tarafı. Fakat şuan tecavüze uğramış gibi hissediyorum"[22].

Resim 16, "United Colors of Bibi"- "Bibi'nin Bütün Renkleri", "We will never forget, We will never forgive"-"Asla unutmayacağız, Asla affetmeyeceğiz" başlıkları altında yayınlanan poster serisinden. (22x31 ½ inch), Fotoğraf: David Karp, 1998

David Tartakover, 2004 yılında verdiği bir röportajında en büyük güvensizliğine dair soruyu tüm içtenliğiyle şöyle yanıtlar: "İsrail'in başbakanı Ariel Sharon".

[22] Bkz. http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3250857,00.html

Resim 17, "Peace"-"Barış" (70x100cm), 1977, Tartakover'ın politik poster serisine henüz başlamadığı dönemlerden bir iş örneği. İsrail'in 30'uncu kurtuluş yıldönümü için tasarlanmıştır.

David Tartakover'ın her yıl düzenli olarak Yahudi kutlamaları ve bayramları için tasarladığı birtakım afişler mevcut olmakla birlikte bunlardan en ilginç yeni yıl kutlaması 1995 yılında tasarladığı "Mutlu Korkular" afişidir. Tartakover, burada kullandığı tek bir silah imajını İsrail'in giderek bir şiddet ve korku toplumuna dönüşüyor olmasını, kontrolsüz silahlanmayı vurgulamak amacıyla hayli büyük kullanır. Afiş, 4 Kasım 1995 Cumartesi günü, İsrail Başbakanı Yitzhak Rabin'in Yigar Amir tarafından arkasından 3 el ateş edilmesini protesto eden gizli bir niteliğe de sahiptir (Kraft, 2004:62).

David Tartakover çok satan kitabı "Where We Were What We Did" (Neredeydik Ne Yaptık) 1950'lerdeki ve 1960'lardaki İsrail ürünlerini, oyunlarını ve geçmişe dair Yahudiliğin altın zamanlarını içeren bir kitap olarak göze halen çarpmaktadır. Sanatçı bu kitabında İsrail, Batı Şeria ve Gazze'nin son 37 yılını, İsrail'in eski sınırlarına ve eski politik ve sosyal durumlarına referans veren, hatta zaman zaman insani olarak özlemleri ifade eden bir dille yazmayı tercih etmiştir. Tartakover nostaljinin İsrailliler için gerekli bir şey olduğunu her fırsatta savunmuş ve verdiği röportajlardan birinde eklemiştir; "nostalji her insanın yaşadığı mekanla olan bağını kuvvetlendirir, günümüzde mesleğimizle o kadar meşgulüzki daha önceki değerlerimizi, ideallerimizi unutuyoruz, zaman zaman geçmişi özlüyoruz" (Tartakover, 2004).

Resim 12, "Tet""Baş" adlı posteri. Bu poster 1999 yılında sanatçının İsrail polis departmanı bilgisayarında kendi pilot resmini oluşturması sonucunda ortaya çıkmıştır. Sanatçı bu posterle ilgili soruları şöyle cevaplar: "Sizce bu Benmiyim?"

Sanatçının son dönem eserlerinde çoğunlukla döneme dair politikacılara ve ordulara daha fazla yer verdiğini görmekteyiz. "The Meeting of Obama, Netanyahu and Abas" (Obama, Netanyahu ve Abas Buluşması) adlı afiş çalışmasında liderlerin altında askerleri gölge olarak kullanması dikkat çekicidir. Tüm askerler kendi ülkelerine dair üniformalar ile liderlere simetrik bir biçimde konumlandırılmıştır. Son dönem işlerinin pek çoğunda genel tasarım dilinden taviz vermediğini gördüğümüz sanatçı, son 5 yıldır eski çalışmalarını içerek toplu sergiler ile sanatseverlerin karşısına çıkmaya devam etmektedir (Tartakover, 2010).

Resim 19, "The Meeting of Obama, Netanyahu, Abas", 2010 yılına ait poster tasarımları.

7. Sonuç

İsrail sanatı dediğimizde Paris etkileri ve yurt dışında eğitim almış sanatçıların şekillendirdiği ve etkin rol oynadığı bir sanat üslubu olduğu saptanmıştır. Yurtdışı eğitimli sanatçılar milli bir üslubun gelişmesi açısından ilk aşamayı temsil etmektedir. İsrail sanatı hakkında yazan yazarlar incelendiğinde ortaya çıkan sonuç, çoğunlukla göçmen sanatçıların yaptıkları katkılarının gözününde bulundurulmaması olarak ortaya çıkmıştır. Yazarlar, sanat değerlendirmeleri yaparken Tel Aviv ya da Kudüs'teki müzelerdeki eserleri ele almış, çağdaş İsrail sanatına dair resmi değerlendirmeleri bu minvalde yapmayı tercih etmişlerdir. Bu sebeplerden araştırma bu eksende devam ettirilerek sonuca varılmıştır.

Kuşkusuz ki günümüz sanatında insanların dikkatini bir noktaya çekmek giderek güçleşmektedir. Bu sebepten sanatçıların kişi olarak düşüncelerini ifade etmesi ve bunu öznel bir üslup ile birleştirerek yapması emsalsiz eserler meydana getirilmesini sağlamaktadır. David Tartakover bir İsrailli sanatçı olarak yaptığı politik afişler ile İsrail'in sanatta farklı sesleri ve üslupları kucaklayan yapısını temsil etmemize olanak tanımıştır. 1980'lerden günümüze değin farklı politik çeşitlilikte olaylar ile harmanlanan İsrail kültürü, geçmişinde izleri bulunan oryantalist kültürün izleriyle yeni postmodern sanat dünyasında kendine yeni bir yer edinme çabasındadır. Tartakover'ın çalışmış olduğu politik afiş serileri halen bu düşüncenin izinde barış ve hümanizm temasını sürdürülebilirliğini araştırmaktadır.

İncelenen 350 farklı politik afiş ve 7 farklı sergi temasından varılan ana sonuç, David Tartakover'ın politik afişlerinin çoğunlukla insani faktörleri öne çıkaran, savaşa farklı bir bakış açısı sunmaya çalışan eleştirel çalışmalar olduğu yönündedir. Sanatçı çoğunlukla aşırı profesyonel ışıklandırmalardan, reklam intibası yaratan görsellerden genel itibari ile kaçınmayı seçmiştir. Bu seçimin yerine gazete küpürleri ve deneysel fotoğraflar afişlerinin ana elemanı olmuştur. Sanatçının izleyiciler üzerinde yaratmaya çalıştığı gerçeklik, yaşanmışlığı ve hergün havasını soluduğu ortamı, kültürü yani israil'i olduğu gibi anlatma eğilimidir. Eserlerinin farklılaşmasını sağlayan temel unsur tek yönlü bir üretim sürecinin parçası olmamalarıdır. Sanatçı İsrail görsel iletişim kültürünü oluşturan ve hatta bunun tarihsel sürecini izleyen çok sayıda yazdığı kitabın görsel kanıtları olarak tasarladığı afişleri tarihsel belge niteliğinde kullanmıştır.

KAYNAKLAR

Aartomaa, Ulla. Lahti ve Afişler Hürriyet Gösteri, İstanbul, (94), 00.09.1988, 26–28

Clark, Toby. Art and Propaganda in the Twentieth Centur: the political image in the age of mass culture, New York, Harry N. Abrams, 1997

Dondayi, Naomi. Sanatçılar Köyü Ein Hood Ankara, İsrail'de Sanat ve İlim Dergisi Devlet Nüshası, Sayı:3, Eylül 1971, pp. 47–67

Elhanani, Aba. Devletin Kuruluşundan Sonra İsrail'de Mimari Anlayış, Ankara, İsrail'de Sanat ve İlim Dergisi Devlet Nüshası, Sayı:1, Ağustos 1969, pp. 37–101

Foster, Hal. "The ABCs of Contemporary Design", The MIT Press, Vol.100, October, Obsolescence (Spring 2002), pp. 191–199

Gamzu, Dr. Haim. "Painting and Sculpture in Israel: The Plastic Arts from The Bezalel Period to the Present Day", Eschcol Publishers, Tel Aviv, 1951

Glaser, Milton. Childs Play, Los Angeles Times. Los Angeles, Calif.:Oct 22, 2006. p. M.6

Goldstaub-Dainotto, Edna (1997), "David Tartakover: the imagery of hope." Graphis magazine (vol. 53, pp. 50–57)

Graphic protest: Using images to sell ideology; The Design of Dissent Milton Glaser and Mirko Ilic Rockport Publishers: 240 pp, Carol A. Wells. Los Angeles Times. Los Angeles, Calif.:Jul 31, 2005. p. R.6

Gren, David B.. The Jerusalem Report. Jerusalem: Sep 19, 1996. p. 56

Green, Jeff. Reading From Right To Left: [Books Magazine. Edition] Jerusalem Post. Jerusalem: Aug 22, 1996.

Heller, Steven-Chwast, Seymour, "Graphic Styles: From Victorian To Post-Modern", London, Thames and Hudson Ltd, 1988

Honig, Sarah. Serious About Playthings, Jerusalem Post. Jerusalem: Feb 9, 1990. p. 28

Korkut, Raşit. Sanata Yardımcı ve Destekleyici Bilgisayar Hürriyet Gösteri, İstanbul, (87. Sayı Eki), 00.02.1988, 2*-3*.

Kraft, Dina. Canadian Jewish News. Don Mills, Ont.:Sep 15, 2004. Vol. 34, Iss. 37, p. B62-B63

Lechner, Herbert. Afişin Geleceği Hürriyet Gösteri, İstanbul, (94), 00.09.1988, 28–31

Lochery, Neill. Scholarship or Propaganda: Works on Israel and The Arap-İsraeli Conflict, 2001, Review Article, Middle Eastern Studies, Vol. 37, pp. 219–236

Ofrat, Gideon. "One Hundred Years of Art in Israel", Canada, Westview Press, 1998

Schrag, Carl. Jerusalem Post. Jerusalem: May 6, 1992. p. 39

Strauss, H. Sanatta Bir İsrail Üslubu Olabilir mi? , Ankara, İsrail'de Sanat ve İlim Dergisi Devlet Nüshası, Sayı:1, Ağustos 1969, pp. 37–101

Topçuoğlu, Nazif. Fotoğrafta Çağ Atlamanın Yolları Hürriyet Gösteri, İstanbul, (87.Sayı Eki), 00.02.1988, 28-30.

Elektronik Kaynaklar

"Chaffee, Lyman G. Political protest and street art: popular tools for democratization in Hispanic countries", Greenwood Publishing Group, 1993 (ISBN 0313288089, 9780313288081) / E-Book, [Çevrim içi],

Elektronik adres: http://books.google.com.tr/books (Erişim: 23.03.2009)

"Coalition of Women for Peace Article", [Çevrim içi],

Elektronik adres: http://coalitionofwomen.org/ home/english/articles/ annual_report_06/index_html

(Erişim: 23.03.2009)

"David Tartakover Personal Web Site", [Çevrim içi],

Elektronik adres: http://www.tartakover.co.il/ (Erişim: 03.08.2016)

"Graphic Protest by Carol A.Wells, September 14, 2005", [Çevrim içi],

Elektronik adres:

http://tallertupacamaru.com/index.php?s=6&n=1&PHPSESSID=477b237453302317ff7037f9657f80d2 (Erişim: 23.03.2009)

"Israel Object: Matter of Time", [Çevrim içi],

Elektronik adres: http://www.art.org.il/en/exhibition_about.php?id=8 (Erişim: 23.03.2009)

"Manor, Dalia. Art in Zion: the genesis of modern national art in Jewish Palestine", Routledge, 2005 (ISBN 041531836X, 9780415318365) / E-Book, [Çevrim içi],

Elektronik adres: http://books.google.com.tr/books (Erişim: 23.03.2009)

"Overview: World Jewish Life, 1980-2000: Moving Toward a New Millenium", [Çevrim içi],

Elektronik adres: http://www.myjewishlearning.com/ history/Modern_History/19802000.shtml

(Erişim: 23.03.2015)

"Peace Now Logo", [Çevrim içi],

Elektronik adres: http://www.peacenow.org.il/site/en/ peace.asp?pi=552&docid=1773&pos=53 (Erişim: 23.03.2009)

"Visit Paletsine Poster Work of Tartakover", [Çevrim içi],

Elektronik adres: http://www.art.org.il/en/exhibition_about.php?id=8 (Erişim: 23.03.2009)

"Web Poster Exhibition-I'm Here", [Çevrim içi],

Elektronik adres: http://www.posterpage.ch/exhib/ex123tar/ex123tar.htm (Erişim: 23.03.2009)

RESİMLER DİZİNİ

Resim 13, Gustav Klutsis, Mayıs 1, Day of Internacional Proletarian Solidarity-Uluslar arası İşçi Dayanışma Günü, 1930 Kağıt üzerine fotogravür poster. 104.5 x 73 cm IVAM, Instituto Valenciano de Arte Moderno, Generalitat Valenciana

http://www.museothyssen.org/thyssen/exposiciones/WebExposiciones/2006/Vanguardias/fundacion/fundacion53.html

Resim 14, John Heatfield, 1936 yılına ait "No Pasaran" adlı Fotomontaj çalışması http://shuperlocodesign.wordpress.com/2008/10/04/d-a-d-a-i-s-m-o-john-heartfield-max-grosz-man-ray/

Resim 15, Tasarımcı: David Tartakover, Fotoğrafçı: Oded Klein, eylül 1987 Yahudi Yeni Yılının Kutlanması amacıyla tasarlanmıştır. Filistinlilerin isyanına dikkat çekmek amacıyla tasarlanmıştır.

http://www.tartakover.co.il/'den

Resim 16, Freehand Design- Serbest El Tasarımı, 1987-2004 yılında 40 yıllık meslek hayatım adlı sergisi için Tartakover bu posteri yeniden kullanmıştır.

http://www.tartakover.co.il/'den

Resim 17, "Break Reaction's Grip-Register Vote" – "Etki Altında Kalmayın-Oy Kullanın" Litografi

Tekniğiyle yapılmış afiş çalışması, 1927

http://arteyartistas.wordpress.com/2008/03/26/ben-shahn-1898-1969/

Resim 18, "Childhood is Not Child's Play"- "Çocukluk Çocuk Oyuncağı Değildir", 1998, Fotoğrafı çeken

bilinmiyor. Alman Poster Müzesi Essen'de sergilenmektedir.

http://www.tartakover.co.il/'den

Resim 19, Pain-Acı adlı poster çalışması 1989, Fotoğrafı çeken: Micha Kirshner.

http://www.tartakover.co.il/'den

Resim 20, "Gaza Stop The Madness"- "Gazze'deki Çılgınlığı Durdurun" Afiş Çalışması,

İbranice ve Arapça olarak 2 farklı dilde tasarlanmıştır, 2006.

http://www.tartakover.co.il/'den

Resim 21, "Stop The Madness! Stop The War!- Durdurun Bu Çılgınlığı! Durdurun Savaşı!" adlı Politik Poster Çalışması, 2007 (99x69cm)

http://coalitionofwomen.org/home/english/articles/annual_report_06/gaza_poster_3languages.jpg

Resim 22, "Visit Palestine- Filistin'i Ziyaret Et", Orijinal Basım Tarihi: 1936 Yeniden Basım Tarihi: 1995, yaklaşık 20inchx30inch, Orijinal Tasarım: Franz Kraus, Yeniden Basım: David Tartakover.

http://www.liberationgraphics.com/ppp/Visit_Palestine.html

Resim 23, "Bring the Settlers Home-Yerleşenleri Eve Getirin" 1980, yaklaşık 20inchx30inch ölçülerinde

http://www.liberationgraphics.com/ppp/Bring_settlers.htm

Resim 12, "Tartakover-Political Posters from Israe l- İsrail'den Politik Posterler" sergi afişi

http://www.posterpage.ch/div/news05/n050318.htm

Resim 13, "Portrait of Theodor Herzl" - "Theodor Herzl'in Portresi"

http://www.posterpage.ch/div/news05/n051004a.htm

Resim 14, "I'm Here" - "Buradayım" serisi posterlerinden bir tanesi. Fotoğrafçı: Ziv Koren Tasarımcı: David Tartakover, 2004 http://www.posterpage.ch/exhib/ex123tar/ex123tar.htm

Resim 15, David Tartakover'ın "XL" 40 Yıllık Meslek Hayatım Sergisinin Afiş Çalışması.

http://www.posterpage.ch/exhib/ex123tar/ex123tar.htm

Resim 16, "United Colors of Bibi"- "Bibi'nin Bütün Renkleri", "We will never forget, We will never forgive"-"Asla unutmayacağız, Asla affetmeyeceğiz" başlıkları altında yayınlanan poster serisinden. (22x31 ½ inch), Fotoğraf: David Karp, 1998 http://www.tartakover.co.il/

Resim 17, "Peace"-"Barış" (70x100cm), 1977, Tatakover'ın politik poster serisine henüz

Başlamadığı dönemlerden bir iş örneği. İsrail'in 30'uncu kurtuluş yıldönümü için tasarlanmış.

http://www.tartakover.co.il/

Resim 18, "Tet""Baş" adlı posteri. Bu poster 1999 Yılında sanatçının İsrail polis departmanı bilgisayarında kendi pilot resmini oluşturması sonucunda ortaya çıkmıştır. Sanatçı bu posterle ilgili soruları şöyle cevaplar: "Sizce bu Benmiyim?"

http://www.tartakover.co.il/

Resim 19, "The Meeting of Obama, Netanyahu, Abas" (Obama, Netanyahu ve Abas Buluşması), 2010 yılına ait poster tasarımları.

http://www.tartakover.co.il/